

Vsakega malo z ocvirki

Vreme in razmere v gorah v meteorološki jeseni 2008

✉ Miha Pavšek¹ in Gregor Vertačnik² 📷 Gregor Vertačnik

Oktobrska megla v Krmi, nad katero se visoko pneto Rjavina in Triglav, slikano z Debele peči

Gotovo se vam še kolca po gorniških podvigih za božično-novoletne praznike, pa vendarle si tudi minula jesen vsaj po vremenu zasluži, da jo pomnimo. Ne nazadnje je bila prijazna do ljubiteljev gora, saj smo ji ukradli kar nekaj lepih dni. Prva slana je bila sicer že v septembru, močnejša šele proti koncu tega meteorološkega trimesečja, zato

smo lahko precej časa opazovali jesensko prelivanje pokrajinskih

barv od spodaj navzgor in obratno. Ob izteku obravnavanega trimesečja smo imeli nekaj časa »probleme«, saj nismo vedeli, ali smo planinci ali gorniki, a na srečo to ni nikogar odvrnilo od podvigov v vzpetem svetu ...

Prav v visokogorju so bile temperature nekoliko nižje od dolgoletnega povprečja, padavinsko pa je bil nadpovprečen le skrajni severozahodni hribovski »vogal« naše dežele. Zato je tam primanjkovalo

¹ Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Novi trg 2, Ljubljana.

² Urad za meteorologijo, Agencija RS za okolje, Vojkova 1b, Ljubljana.

sonca, toliko več pa ga je bilo na širšem območju Ljubljanske kotline in v delu Štajerske. Potem je seveda december poskrbel, da Močvirniki niso bili prikrajšani za deževje, nekaj malega snega in na koncu tudi meglo, njihov zaščitni znak in glavnega krivca za »medprstno kožico«. Če redno obiskuješ gore, se ta menda ne vidi tako izrazito, od tod toliko Ljubljančanov po naših hribih. Tudi drugod je bil zadnji mesec leta in prvi meteorološke zime tak, da bo še nekaj časa polnil časopise, revije in tudi stro-

tem času se je sonce bolj ali manj skrivalo za oblaki. Več sončnega vremena in višje temperature smo imeli v prvi polovici oktobra. Padavin ni bilo veliko, še največ 3. oktobra, ko se je tudi za krajši čas ohladilo, visokogorje pa je že prvič omembe vredno zasnežilo. Sredi oktobra se je vreme spet poslabšalo, ohladitev z zmernimi padavinami pa tokrat ni bila tako izrazita, zato je snežna odeja v visokogorju še naprej kopnela. Sledili so trije sončni in postopoma toplejši dnevi, v zadnji oktobrski dekadici pa se je

Meglano morje med Pokljuko in Karavankami

kovne publikacije. O kaninskih skoraj sedmih metrih snega bomo še kakšno zapisali ob drugi priložnosti, prav tako o drugih »nategnjenih« meritvah snega na naših smučiščih. Samo da ga je dovolj ...

Meteorološka jesen se je pričela s poletno toplim vremenom in obilico sonca, a tudi z občasnimi plohami in nevihtami. V sredini septembra se je po dežju temperatura zraka pričela naglo spuščati in zdrknila globoko pod dolgoletno povprečje. Temperaturnemu prelomu je sledilo dolgotrajno obdobje hladnega, a večinoma suhega vremena. V

začelo vreme »kvariti«. Sprva je bilo še nekaj sonca, nato pa so se gore ob močnem in večinoma toplem jugozahodniku zavile v oblake. V zadnjih štirih dneh je padlo v zahodnih Julijskih Alpah in njihovem južnem predgorju krajevno tudi več kot 300 mm dežja; snežilo je le v visokogorju.

V začetku novembra se je deževje uneslo in nastopilo je obdobje nadpovprečno toplega vremena. Do konca meseca se je temperatura neenakomerno spuščala in v zadnjih dneh je zima pokazala zobe tudi v nižjih delih naših sredogorij. Kljub številnim

padavinskim dnevom smo imeli opraviti le z rahlimi padavinami, v visokogorju s snegom, drugod – razen zadnje dni – pa z dežjem. Zadnji dan meteorološke jeseni je postregel z obilno snežno odejo v visokogorju (Kredarica 120 cm) in zmerno, glede na zadnja leta precej spodbudno, tudi drugod (Krvavec 44 cm, Rateče 32 cm). Največ sončnega vremena je bilo v sredini meseca.

Preglednica: Povprečna temperatura (°C) in količina padavin (mm) v meteorološki jeseni 2008 ter primerjava s povprečjem obdobja 1971–2000.

Postaja (nadmorska višina)	Povprečna T	Odklon T	Padavine	Indeks padavin glede na povprečje 1971–2000
Rateče (864 m)	6,9	0,7	600	129
Planina pod Golico (970 m)	7,4	0,6	549	104
Vojsko (1067 m)	7,2	1,0	545	72
Krvavec (1740 m)	4,2	0,2	239	62
Kredarica (2514 m)	-0,1	-0,1	491	80

Vir: Arhiv Urada za meteorologijo Agencije RS za okolje

Jesen se v celoti temperaturno ni preveč razlikovala od dolgoletnega povprečja, a so prevladovala obdobja z izrazitim odklonom v pozitivno ali negativno smer. September je bil zaradi daljšega obdobje prehladnega vremena v drugi polovici meseca hladnejši od povprečja, oktober bistveno toplejši, novembra pa je bil temperaturni odklon manjši oziroma v okviru pričakovanega. Zanimivo je, da je bil oktober ponekod v visokogorju celo toplejši od septembra, kar se ne zgodi prav pogosto. Regionalno gledano je bila padavinska slika precej bolj neenotna od temperaturne. Obilna moča ob koncu oktobra na skrajnem severozahodu je potisnila vsoto jesenskih padavin precej nad dolgoletno povprečje.

Na dinarski pregradi, v Kamniško-Savinjskih Alpah in na Pohorju pa je padlo le od polovice do tretjine povprečnih jesenskih padavin. Podatki kažejo nekajkratno razmerje v skupni višini padavin: od 200 mm na skrajnem vzhodu pa do več kot 1000 mm v Posočju. V septembru, praviloma osrednjem mesecu planinske sezone, je občutno (tudi vidno ...) primanjkovalo sončnega vremena. Glede tega »je bil

oktober dober«, saj je marsikje nadomestil septembrski sončev primanjkljaj, čeprav se trajanje sončnega obsevanja ni pomembno razlikovalo od dolgoletnega povprečja. Tudi novembra je bilo število sončnih ur v mejah pričakovanega. Snega v septembru in oktobru nikjer ni bilo prav veliko, le konec novembra je višina presegla dolgoletno povprečje. To pa je že bil uvod v marsikje izjemno visoko snežno odejo v decembru, a o tem več v eni od spomladanskih številčk revije.

Med omembe vredne vremenske dogodke lahko

tokrat uvrstimo izrazito ohladitev sredi septembra ter deževje in zelo visoke temperature ob koncu oktobra in v začetku novembra. Sredi septembra, natančneje od 11. do 15., se je povprečna dnevna temperatura večinoma znižala za 10–15 °C, najbolj v visokogorju. Na Žagi pri Bovcu je od 29. oktobra zjutraj do 1. novembra zjutraj padlo kar 490 mm, v Logu pod Mangartom pa 420 mm dežja. Prvi novembrski dnevi pa so bili nenavadno topli, 2. v mesecu so v Ratečah namerili 17,0 °C in na Rogli kar 13,1 °C.

Jesensko vreme in podoba narave v tem letnem času sta nam kljub nekaterim manjšim ocvirkom omogočala nemoteno obiskovanje narave. Ta še ne kaže »recesije«, temveč nas znova in znova preseneča, kakor zna le ona. Če znamo v tem uživati in prepoznati lepoto njenega spreminjanja v posameznih letnih časih, nam tudi v prihodnje ne bo dolgčas na izletih v vzpetem svetu. Pa saj niste zamudili decembrskega izleta v sneženju na katerega od naših tudi v takih razmerah razmeroma varnih kotičkov? Ne čakajte več, tudi zimi so šteti tedni ... ●